

ID: 103945

Dobré mravy

Samotná okolnost, že banka vymáhá pohledávky za dlužníky, kteří jsou zároveň jejími věřiteli a u nichž je rozsah uspokojení pohledávek za bankou závislý na výsledku konkursu vedeného na majetek banky, není důvodem pro odepření výkonu práva ve smyslu ustanovení § 3 obč. zák.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 29 Cdo 871/2014, ze dne 30.6.2016)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobce SERRAGHIS LOAN MANAGEMENT LTD, se sídlem L., zastoupeného JUDr. P.Š., advokátem, se sídlem v P., proti žalované O. C., zastoupené JUDr. M.P., advokátem, se sídlem v B., o zaplacení částky 423.912,87 Kč s příslušenstvím, vedené u Okresního soudu Brno - venkov pod sp. zn. 7 C 181/2006, o dovolání žalované proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 19. září 2013, č. j. 47 Co 330/2008-333, tak, že dovolání se zamítá.

Z odůvodnění:

Okresní soud Brno - venkov rozsudkem ze dne 12. května 2008, č. j. 7 C 181/2006-125, zamítl žalobu, kterou se (původní) žalobce (DEBTINVEST LIMITED) domáhal vůči žalované (O. C.) zaplacení částky 423.912,87 Kč s 31% úrokem z prodlení z částky 300.000,- Kč od 13. srpna 2004 do zaplacení.

Soud prvního stupně - odkazuje na výsledky provedení dokazování - vyšel z toho, že:

- 1) Právní předchůdkyně žalobce - Union Banka, a. s. (dále jen „banka“) a žalovaná uzavřely dne 17. května 2002 smlouvu o vkladovém účtu (dále jen „smlouva o vkladu“), přičemž podle výpisu z tohoto účtu k 31. prosinci 2002 činil zůstatek vkladu spolu s úroky částku 508.010,95 Kč.
- 2) Dne 11. února 2003 uzavřely banka (jako věřitelka) a žalovaná (jako dlužník) smlouvu o poskytnutí peněžních prostředků a o zřízení zástavního práva ke vkladovému účtu (dále jen „smlouva o poskytnutí peněžních prostředků“) a to s odkazem na ustanovení § 497 a násl. zákona č. [513/1991](#) Sb., obchodního zákoníku (dále jen „obch. zák.“), na základě které banka poskytla žalované bezúročně peněžní prostředky ve výši 300.000,- Kč, jež se žalovaná zavázala vrátit ve třech měsíčních splátkách po 100.000,- Kč vždy ke 14. dni v měsíci počínaje březnem 2003.
- 3) Pro účely splnění závazku ze smlouvy o poskytnutí peněžních prostředků uzavřely banka a žalovaná 11. února 2003 smlouvu o běžném účtu č. 601526905/3400 (dále jen „smlouva o běžném účtu“), na němž se žalovaná podle článku III. bodu 5 smlouvy o poskytnutí peněžních prostředků zavázala mít vždy v den splatnosti jednotlivých plateb dostatek peněžních prostředků.
- 4) V důsledku neschopnosti banky dostát svým závazkům vůči oprávněným osobám byla žalovaná podle ustanovení § 41d zákona č. [21/1992](#) Sb., o bankách (ve znění účinném do 30. dubna 2004), z titulu náhrady za pojištěný vklad na základě pokynu Fondu pojištění vkladu (dále jen „fond“) vyplacena prostřednictvím GE Capital Bank a. s. částka 180.415,36 Kč, tj. 90 % rozdílu mezi pojištěnou pohledávkou z vkladu žalované a splatným závazkem žalované vůči bance ze smlouvy o poskytnutí peněžních prostředků.

5) Krajský soud v Ostravě usnesením ze dne 29. května 2003, sp. zn. 33 K 10/2003, prohlásil konkurs na majetek banky.

6) Dne 12. srpna 2004 tehdejší správkyně konkursní podstaty banky Ing. Michaela Huserová (jako postupitel) a společnost Asset Portfolio Servicing, s. r. o. (jako postupník) uzavřely smlouvu o postoupení pohledávky ze smlouvy o poskytnutí peněžních prostředků a následně 1. září 2004 shora zmíněný postupník (jako postupitel) a žalobce (jako postupník), uzavřeli smlouvu o postoupení téže pohledávky na žalobce.

7) Podle výpisů z běžného účtu žalované ze dne 27. března 2003, 30. dubna 2003 a 16. května 2003 (dále jen „výpisy z běžného účtu“) „byla z kreditního zůstatku na běžném účtu pravděpodobně s odkazem na čl. III. bod 5. či IV. bod 8. smlouvy o poskytnutí peněžních prostředků stržena formou inkasa jednotlivá částka ve výši 100.000,- Kč na úhradu březnové, dubnové a květnové splátky jistiny úvěrového závazku žalované“.

Odkazuje na ustanovení § 708 odst. 1 a § 716 obch. zák. a na ustanovení § 41e odst. 1 věty první zákona o bankách, soud prvního stupně dospěl k závěru o nedůvodnosti žaloby, když žalovaná v postavení spotřebitele ve vztahu k bance byla v dobré víře o zániku vzájemných pohledávek ze smlouvy o vkladu a ze smlouvy o poskytnutí peněžních prostředků co do částky 300.000,- Kč. Současně zdůraznil, že „nemohlo být k tíži žalované jako spotřebitele, že po uzavření poboček banky dne 20. února 2003 nebyly prováděny převody mezi klientskými běžnými a popř. termínovanými účty v rámci peněžního ústavu a splátky začaly být automatickým programem převáděny na účty pro evidenci částek po splatnosti“.

Krajský soud v Brně k odvolání žalobce rozsudkem ze dne 31. května 2010, č. j. 47 Co 330/2008-144, rozsudek prvního stupně v zamítavém výroku ohledně částky 111.953,87 Kč s 28% úrokem z prodlení z částky 300.000 Kč za dobu od 13. srpna 2004 do zaplacení potvrdil; ve zbývající části zamítavého výroku jej změnil tak, že žalované uložil zaplatit žalobci částku 311.959 Kč s 3% úrokem z prodlení z částky 300.000 Kč od 13. srpna 2004 do zaplacení.

Odvolací soud – poté, co zopakoval dokazování – uzavřel, že z výpisů z běžného účtu žalované za duben až březen 2003 nebylo zjištěno, že by na něm byly v příslušném měsíci peněžní prostředky ve výši 100.000,- Kč tak, aby mohlo dojít k úhradě dluhu ve výši 300.000,- Kč a nebylo prokázáno ani to, že by závazek žalované plynoucí ze smlouvy o poskytnutí peněžních prostředků ve výši 300.000,- Kč zanikl formou inkasa „ze zastaveného vkladového účtu“.

Současně akcentoval, že ze zákona o bankách ani z jiného právního předpisu neplyne, že by v důsledku právní úpravy obsažené v ustanovení § 41e zákona o bankách, upravujícího výpočet náhrady za pojištěné vklady, došlo k zániku závazku žalované vůči bance ze smlouvy o poskytnutí peněžních prostředků. Žalovaná přitom ani netvrdila, že by v době před prohlášením konkursu na majetek banky učinila úkon směřující k započtení pohledávky z titulu smlouvy o vkladu proti pohledávce banky ze smlouvy o poskytnutí peněžních prostředků.

Nejvyšší soud k dovolání žalované rozsudkem ze dne 31. července 2012, sp. zn. 29 Cdo 4424/2010, výše uvedený rozsudek odvolacího soudu s výjimkou potvrzujícího výroku ve věci samé zrušil a věc v tomto rozsahu vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Jakkoli přitakal odvolacímu soudu v závěru, podle něhož z ustanovení § 41e odst. 1 zákona o bankách nelze dovodit závěr o zániku vzájemných pohledávek banky a žalované ze smlouvy o poskytnutí peněžních prostředků a ze smlouvy o vkladu (co do částky 300.000,- Kč), máje za to, že označené ustanovení zcela zjevně upravuje (jen) způsob výpočtu částky, jež je (v rozhodném období byl)

základem pro stanovení výše náhrady za pojištěné pohledávky z vkladů a nikoli zánik vzájemných pohledávek a závazků a že argumentace žalované, podle níž by takový výklad znamenal diskriminaci oprávněných osob se závazky vůči bance, není důvodem konstruovat zákonem nevyslovený a nepředpokládaný zánik vzájemných pohledávek a závazků, shledal (mimo jiné) právní posouzení věci odvolacím soudem neúplným a tudíž i nesprávným.

Přitom formuloval (pro odvolací soud závazný) právní názor, podle něhož i za skutkového stavu, kdy nebude možné dovodit úhradu pohledávky ze smlouvy o poskytnutí peněžních prostředků, bude povinností odvolacího soudu zvážit, zda v poměrech dané věci není místo pro aplikaci závěrů formulovaných Ústavním soudem v nálezech ze dne 4. února 1997, sp. zn. Pl. ÚS 21/96, ze dne 7. září 2010, sp. zn. Pl. ÚS 34/09 a ze dne 2. listopadu 2009, sp. zn. II. ÚS 2048/09, jež zcela respektuje i Nejvyšší soud (k tomu srov. např. důvody rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 26. října 2010, sp. zn. 29 Cdo 2463/2009, které obstálo i v ústavní rovině, když ústavní stížnost proti tomuto rozsudku podanou Ústavní soud usnesením ze dne 5. dubna 2012, sp. zn. I. ÚS 1128/2009, odmítl).

Následně Krajský soud v Brně usnesením ze dne 21. prosince 2012, č. j. 47 Co 330/2008-253, odkazuje na ustanovení § 107a zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu (dále jen „o. s. ř.“), připustil, aby do řízení na místo dosavadního žalobce vstoupil žalobce nový (SERRAGHIS LOAN MANAGEMENT LTD). Rozsudkem ze dne 19. září 2013, č. j. 47 Co 330/2008-333, k odvolání žalobce změnil rozsudek soudu prvního stupně (ze dne 12. května 2008) tak, že žalované uložil zaplatit žalobci částku 311.959 Kč s 3% úrokem z prodlení z částky 300.000,- Kč od 13. srpna 2004 do zaplacení (výrok I.) a žalovanému uložil zaplatit žalobci na náhradu nákladů řízení před soudy obou stupňů částky 17.170,- Kč a 17.674,- Kč (výroky II. a III.).

Odvolací soud uzavřel, že:

a) Žalobce SERRAGHIS LOAN MANAGEMENT LTD je ve sporu aktivně legitimován, když smlouva o postoupení pohledávky (ze dne 10. dubna 2012) je platná. Navíc „písemné oznámení o postoupení pohledávky bylo doručeno soudu podáním ze dne 12. listopadu 2012 a vůči žalované je tento hmotně právní úkon účinný od okamžiku, kdy se o něm dozvěděla, nejpozději dne 6. prosince 2012“. Potud poukázal na závěry formulované v rozhodnutí velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu sp. zn. 31 Cdo 1328/2007 (jde o rozsudek ze dne 9. prosince 2009, uveřejněný pod číslem 61/2010 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).

b) Výpisy z běžného účtu (č. 0601526905) ze dne 27. března 2003, 30. dubna 2003 a 16. května 2003 obsahují údaje: debetní položky (DB) vždy po 100.000,- Kč a kreditní položky (CR) vždy po 100.000,- Kč, u položek je u popisu bankovní operace datum splátky, a to 14. března 2003, 14. dubna 2003 a 14. května 2003. „U debetních položek je ještě údaj SPL 00271406, přičemž uvedené číslo je číslem úvěrového účtu, u kreditních položek (údaj) Převod Ú00673423,00271406. Ve všech výpisech je uvedeno: Výdaje celkem 100.000,- Kč, Příjmy celkem 100.000,- Kč“.

„V situaci uzavření poboček banky dne 20. února 2003 došlo v bance k automatickému převodu jednotlivých plánovaných splátek na zvláštní účty pro evidenci částek po splatnosti“. Žalovaná v řízení ani netvrdila, že by na běžném účtu, z něhož měly být splátky prováděny bezhotovostním způsobem formou inkasa, měla prostředky k úhradě poskytnutého úvěru. Podle smlouvy o poskytnutí peněžních prostředků (článek IV. odst. 8) byla banka oprávněna inkasovat dlužné splátky ze zastaveného vkladu, a to kdykoli po termínu splatnosti pohledávky, nejdříve však první pracovní den po její splatnosti. V popisu bankovní operace u kreditní položky je datum splátek 14. března 2003, 14. dubna 2003 a 14. května 2003. Realizovala-li by banka oprávnění inkasovat dlužné částky ze zastaveného vkladu, mohla tak např. u první splátky učinit až první pracovní den po její splatnosti, tj. v pondělí dne 17. března 2003 (14. března 2003 byl pátek); ve výpisu ze dne 27. března 2003 se

takové datum nenachází a není zde ani odkaz na vkladový účet č. 1504044 (viz smlouva o vkladu). Stejná situace je i u výpisů ze dne 30. dubna 2003 a 16. května 2003. Shora označenými výpisy z účtu tak není prokázáno, že by údaje ohledně příjmů částek (3x) 100.000 Kč byly inkasem z vkladového účtu, jinými slovy, není prokázáno, že by banka použila k úhradě závazku žalované peněžní prostředky z vkladového účtu.

c) Závazek žalované vůči bance ze smlouvy o poskytnutí peněžních prostředků nezankl ani tím, že fond vyplatil žalované namísto celé její pohledávky (ze smlouvy o vkladu) ve výši 508 010,95 Kč jen částku 183 090,68 Kč, tj. částku sníženou o závazky žalované vůči „úpadci“ (rozuměj vůči bance). Pro výpočet náhrady z fondu se od pojištěných pohledávek z vkladů odečtou splatné závazky oprávněné osoby, tj. vkladatele vůči bance (§ 41d odst. 1, § 41e odst. 1, 2 a § 41h odst. 1 zákona o bankách); ze zákona o bankách ani z jiného právního předpisu „pak nevyplývá, že by tímto odečtením závazků došlo k nějakému právnímu úkonu či skutečnosti, na základě které by došlo k zániku závazků vůči bance. Nevyplacená částka, odpovídající výši závazku, je svou podstatou zajištěním těchto závazků vůči bance. Oprávněná osoba, mající nárok na plnění z fondu, která je současně dlužníkem banky, by mohla v případě, že jsou splněny zákonné podmínky, započíst svoji pohledávku naplnění vůči bance ve výši fondem nevyplacené částky, na pohledávku banky z titulu nezaplaceného úvěru. Avšak v případě prohlášení konkursu na majetek banky spadá nevyplacená částka do konkursní podstaty. Dlužník ani správce konkursní podstaty již nemohou po prohlášení konkursu provádět žádné zápočty, na základě kterých by došlo k zániku vzájemných pohledávek [viz ustanovení § 14 odst. 1 písm. i) zákona č. [328/1991](#) Sb., o konkursu a vyrovnání – dále jen „ZKV“]. V posuzované věci by mohlo dojít k zániku závazku žalované pouze tehdy, pokud by před prohlášením konkursu na majetek banky učinila jednostranný úkon k započtení své pohledávky z titulu nevyplaceného vkladu vůči pohledávce banky ze smlouvy o poskytnutí peněžních prostředků. Žalovaná pak ani netvrdila, že by takový právní úkon učinila“.

d) U žalované mohlo dojít k právnímu omylu (o zániku jejího závazku vůči bance ze smlouvy o poskytnutí peněžních prostředků), spočívajícímu v neznalosti anebo v neúplné znalosti obecně závazně právních předpisů a k nesprávnému posouzení „právních důsledků právních skutečností“, nicméně v poměrech dané věci nedošlo k tomu, že by fond nebo jím (k výplatě náhrad pojištěných vkladů) pověřený peněžní ústav žalované písemně sdělil, že její závazky z úvěrového vztahu jsou po odečtení dluhu vyrovnány. Díkce ustanovení § 41e odst. 1 zákona o bankách je zcela jasná a nevyplývá z ní „žádná právně významná skutečnost o zániku závazků“ [tj., „že by odečtem splatných závazků (pro výpočet náhrady z fondu) od pojištěných pohledávek vůči bance došlo k zániku těchto závazků“]. Žalovaná mohla ještě před prohlášením konkursu na majetek banky jednostranně započíst svoji pohledávku na pohledávku banky, když informaci o krácené výplatě náhrady obdržela počátkem května 2003 a konkurs na majetek banky byl prohlášen až 29. května 2003. Na straně druhé žalobce nabyl pohledávku za žalovanou „zcela legálně, tedy jednal v dobré víře a odeprít mu jeho výkon práva není namístě s ohledem na zásadu právní jistoty“.

Proti rozsudku odvolacího soudu podala žalovaná dovolání, které má za přípustné podle ustanovení § 237 zákona č. [99/1963](#) Sb., občanského soudního řádu (dále jen „o. s. ř.“), majíc za to, že „odvolací soud při svém rozhodování řešil otázku hmotného práva, která v rozhodování odvolacího soudu dosud nebyla vyřešena a že se při svém rozhodování odchýlil při řešení otázky hmotného práva od ustálené rozhodovací praxe odvolacího soudu“.

Dovolatelka namítá, že rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci a požaduje, aby je Nejvyšší soud zrušil a věc tomuto soudu vrátil k dalšímu řízení, resp. aby rozhodnutí odvolacího soudu změnil a žalobu zamítl.

Dovolatelka především zdůrazňuje, že zánik jejího závazku „je prioritně patrný“ již z výpisů z

běžného účtu ze dne 27. března 2003, 30. dubna 2003 a 16. května 2003, „kdy byla dne 14. března 2003, 14. dubna 2003 a 14. května 2003 z kreditního zůstatku na účtu žalované stržena formou inkasa jednotlivá částka ve výši 100.000,- Kč na úhradu březnové, dubnové a květnové splátky jistiny úvěrového závazku žalované“. Z těchto výpisů je totiž zjevné, že na účet dle smlouvy o běžném účtu byly poukázány (připsány) částky 3x 100.000,- Kč jako splátky dluhu žalované a tyto byly ve stejné výši odepsány (strženy) na úhradu závazku žalované. To, že bylo fakticky disponováno s peněžními prostředky žalované bankou za účelem „vykrytí“ závazku žalované, je z označených výpisů zřejmé. Přitom skutečnost, zda „k inkasu peněžních prostředků banka přistoupila v souladu se zákonem či nikoli je pro danou casu právně irelevantní“. Žalovaná tak má - na rozdíl od odvolacího soudu - za nepochybné, že její závazek ze smlouvy o poskytnutí peněžních prostředků zanikl úplným zaplacením nejpozději ke dni 14. května 2003.

Dovolatelka snáší argumenty na podporu názoru o (ne)platnosti smluv o postoupení pohledávek ze dne 12. srpna 2004 a ze dne 10. dubna 2012 (pro neurčitost a nesrozumitelnost), zpochybňuje oprávnění osoby jednající jménem (respektive za) postupníka uzavřít smlouvu o postoupení pohledávek (ze dne 1. září 2004) a poukazuje na okolnost, že smlouvou o postoupení pohledávek ze dne 12. srpna 2004 tehdejší správkyně konkursní podstaty banky pohledávku převedla na subjekt „sídlící na území jednoho z daňových rájů, na nějž nedopadá aplikace nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech“.

Dále dovolatelka trvá na tom, že i kdyby tři částky po 100.000,- Kč nebyly použity k úhradě úvěrové pohledávky, tato by zanikla „na základě postupu podle ustanovení § 41d a násl. zákona o bankách“. Potud poukazuje (mimo jiné) i na dopis fondu ze dne 22. dubna 2004, podle něhož: a) ke dni zahájení výplat plateb se snižuje celková pohledávka oprávněné osoby vůči úpadci ve výši 200.461,51 Kč o částku rovnající se jejímu právu na náhradu z fondu, tj. o částku 180 415,36 Kč (90 % pojištěného vkladu), b) fond se ke dni zahájení výplat stává věřitelem banky ve výši práv oprávněných osob banky na plnění z fondu a c) oprávněná osoba (žalovaná) se může přihlásit do konkursu se svojí pohledávkou z titulu nevyplacených vkladů u úpadce (banky) toliko v rozsahu, v jakém nejsou tyto vklady pojištěny u fondu, tedy ve výši nevyplaceného vkladu 20.046,15 Kč.

Stanoví-li zákon o bankách v ustanovení § 41e, že pro výpočet náhrady se od součtu vkladů odečtou splatné závazky téže osoby vůči bance, nemůže mít tato skutečnost jiný důsledek než ten, že „došlo k zániku tohoto závazku“. Naopak akceptace názoru odvolacího soudu by znamenala, že „část pohledávky odpovídající výši závazku není vůbec pojištěna a pojištěn tak nebyl v posuzované věci skutečný vklad ve výši 508.954,51 Kč, ale pouze vklad ve výši 200.461,51 Kč, tj. částka, ze které fond vypočítal náhradu. Existovaly by tak dvě skupiny oprávněných vkladatelů. Jedna skupina, pro niž by se náhrada vypočetla z veškerých pohledávek, a druhá skupina - oprávnění vkladatelé se závazky, pro něž by se vypočetla náhrada pouze z části pohledávek, aniž by to bylo kompenzováno zánikem závazku. K takové diskriminaci jedné skupiny vkladatelů není žádný důvod a zákonodárce ji nemohl zamýšlet“.

Konečně dovolatelka nesouhlasí se závěrem odvolacího soudu, podle něhož v poměrech dané věci nejsou naplněny předpoklady pro to, aby soud odepřel žalobci vůči žalované výkon práva na zaplacení žalované částky z titulu smlouvy o poskytnutí peněžních prostředků. Zpochybňuje správnost hodnocení důkazů odvolacím soudem, jde-li o obsah výpisů z účtu osvědčujících kreditní a debetní operace na účtech vedených bankou, a odvolacímu soudu dále vytyká, že nepřihlédl ani ke znehodnocení jejích celoživotních úspor bankou, ani ke skutečnosti, že „dostávala od banky pravidelné bankovní výpisy z účtu jednoznačně svědčící o tom, že dluh je ze strany banky saturován z vkladového účtu“.

S poukazem na skutkové okolnosti projednávané věci má za to, že k objektivnímu posouzení předpokladů v tomto směru odvolací soud neprovedl „jakýkoliv relevantní důkaz a své závěry postavil na tvrzeních a domněnkách, které nemají oporu v provedeném dokazování“. V tomto směru považuje rozhodnutí odvolacího soudu za rozporné s judikaturou Ústavního soudu a Nejvyššího soudu, jak byla zmíněna již v předchozím kasačním rozsudku dovolacího soudu.

Žalobce považuje rozhodnutí odvolacího soudu za správné a dovolání za nedůvodné.

Usnesením ze dne 30. července 2014, č. j. 29 Cdo 871/2014-376, Nejvyšší soud k návrhu žalované odložil vykonatelnost rozsudku odvolacího soudu až do právní moci rozhodnutí o dovolání podaném v této věci.

Rozhodné znění občanského soudního řádu pro dovolací řízení (do 31. prosince 2013) se podává z bodu 2., části první, článku II. zákona č. [293/2013](#) Sb., kterým se mění zákon č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

Nejvyšší soud se nejprve zabýval otázkou, zda a k řešení jakých (dovolatelkou otevřených) právních otázek je dovolání podle ustanovení § 237 o. s. ř. přípustné.

Přitom zdůrazňuje, že nemá důvod nic měnit na závěrech, které formuloval v níže uvedených rozhodnutích a podle nichž:

1) Z ustanovení § 41e odst. 1 zákona o bankách (ve znění účinném do 30. dubna 2004, respektive do 14. prosince 2008) nelze dovodit zánik vzájemných pohledávek banky a žalované ze smlouvy o poskytnutí peněžních prostředků a ze smlouvy o vkladu (srov. důvody rozsudku sp. zn. 29 Cdo 4424/2010).

Ke shora uvedenému pouze doplňuje, že následná změna ustanovení § 41e odst. 1 zákona o bankách (provedená zákonem č. [156/2010](#) Sb., kterým se mění zákon č. [21/1992](#) Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony), na základě které byla zrušena „odpočitatelnost splatných závazků oprávněné osoby vůči bance“ (k tomu též viz bod 15., článek I, část první, zvláštní část důvodové zprávy k návrhu zmíněného zákona), na shora uvedeném závěru nic nemění.

K tomu obdobně viz rozsudek ze dne 31. května 2012, sp. zn. 29 Cdo 4210/2010, ve spojení s usnesením Ústavního soudu ze dne 23. října 2012, sp. zn. II. ÚS 3301/2012.

2) Nelze vyloučit, že soud může ve výjimečných případech založit důvod k zamítnutí žalobcova návrhu dle § 107a o. s. ř. (při jinak formálně doložených předpokladech pro to, aby takovému návrhu bylo vyhověno) prostřednictvím ustanovení § 2 o. s. ř. Takový postup by byl namísto např. tehdy, bylo-li by možno dovodit podle toho, co v řízení vyšlo najevo, že cílem návrhu na vydání rozhodnutí dle § 107a o. s. ř. je zneužití procesní úpravy za tím účelem, aby se možná pohledávka na náhradu nákladů řízení stala vůči neúspěšnému žalobci nedobytnou. Prostá obava, že případná pohledávka na náhradě nákladů řízení se v budoucnu stane nedobytnou, však k takovému kroku nepostačuje (srov. usnesení ze dne 27. října 2011, sp. zn. 29 Cdo 3013/2010, uveřejněné pod číslem 46/2012 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek).

3) Oznamil-li postoupitel dlužníku, že pohledávku postoupil postupníkovi, pak dlužník nemá (s výjimkou případů uvedených v § 525 zákona č. [40/1964](#) Sb., občanského zákoníku - dále jen „obč. zák.“, eventuálně případů, ve kterých by dlužník prokázal, že postoupení pohledávky mělo za následek změnu /zhoršení/ jeho právního postavení), vůči postupníkovi ve sporu o úhradu pohledávky k dispozici obranu založenou na námitce neplatnosti smlouvy o postoupení pohledávky (srov.

rozsudek ze dne 9. prosince 2009, sp. zn. 31 Cdo 1328/2007, uveřejněný pod číslem 61/2010 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek).

O tom, že v poměrech projednávané věci byly (všechny) smlouvy o postoupení pohledávek uzavřeny v režimu občanského zákoníku, není pochyb (viz listiny založené ve spise).

4) Nedostatku zmocnění jednatelky osoby, respektive překročení zmocnění jednatelky osoby, se může dovolat pouze ten, k jehož ochraně je možnost zprostit se povinnosti vyplývající z právního úkonu takovou osobou učiněného stanovena, to jest ten, za koho byl úkon učiněn (viz rozsudek ze dne 25. října 2005, sp. zn. 29 Odo 914/2004, uveřejněný v časopise Soudní judikatura č. 1, ročník 2006, pod číslem 1, jakož i rozsudek ze dne 29. srpna 2007, sp. zn. 29 Odo 1635/2005, uveřejněný pod číslem 49/2008 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek).

5) Hodnocení důkazů nelze - se zřetelem na zásadu volného hodnocení důkazů zakotvenou v ustanovení § 132 o. s. ř. - úspěšně napadnout žádným dovolacím důvodem. K tomu srov. např. důvody usnesení ze dne 17. února 2011, sen. zn. 29 NSČR 29/2009 a ze dne 12. července 2012, sen. zn. 29 NSČR 15/2010, uveřejněných pod čísly 108/2011 a 10/2013 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek (včetně tam zmíněných odkazů na nálezy Ústavního soudu ze dne 6. ledna 1997, sp. zn. IV. ÚS 191/96, uveřejněný pod číslem 1/1997 Sbírkou nálezů a usnesení Ústavního soudu). Na nesprávnost hodnocení důkazů lze usuzovat jen ze způsobu, jak soud hodnocení důkazů provedl, a to jen prostřednictvím dovolacího důvodu dle § 241a odst. 3 o. s. ř. (ve znění účinném do 31. prosince 2012), který ovšem právní úprava dovolání účinná od 1. ledna 2013 nezná (srov. též důvody usnesení ze dne 30. června 2015, sp. zn. 29 Cdo 3690/2014).

Dovolání žalované tak není přípustné k posouzení otázek „dispozice s peněžními prostředky žalované bankou za účelem vykrytí závazku žalované“ (potud dovolatelka polemizuje se skutkovým závěrem odvolacího soudu o tom, že nebylo prokázáno, že by banka použila k úhradě závazku žalované peněžní prostředky z vkladového účtu), zániku závazku podle ustanovení § 41e odst. 1 zákona o bankách a nedostatku aktivní věcné legitimace žalobce.

Dovolání žalované je (naopak) přípustné podle ustanovení § 237 o. s. ř. k řešení otázky, zda v poměrech dané věci jsou splněny předpoklady pro to, aby soud odepřel žalobci výkon práva na zaplacení žalované částky z titulu smlouvy o poskytnutí peněžních prostředků.

Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Podle ustanovení § 3 odst. 1 obč. zák. výkon práv a povinností vyplývajících z občanskoprávních vztahů nesmí bez právního důvodu zasahovat do práv a oprávněných zájmů jiných a nesmí být v rozporu s dobrými mravy.

Podle ustanovení § 1 obch. zák. (v rozhodném znění) tento zákon upravuje postavení podnikatelů, obchodní závazkové vztahy, jakož i některé jiné vztahy s podnikáním související (odstavec 1). Právní vztahy uvedené v odstavci 1 se řídí ustanoveními tohoto zákona. Nelze-li některé otázky řešit podle těchto ustanovení, řeší se podle předpisů práva občanského. Nelze-li je řešit ani podle těchto předpisů, posoudí se podle obchodních zvyklostí, a není-li jich, podle zásad, na kterých spočívá tento zákon (odstavec 2).

Výkladem ustanovení § 3 odst. 1 obč. zák. ve vazbě na dobré mravy se Nejvyšší soud ve své rozhodovací praxi opakovaně zabýval, přičemž dospěl k závěrům, podle nichž:

1) Dotčené ustanovení patří k právním normám s relativně neurčitou (abstraktní) hypotézou, tj. k právním normám, jejichž hypotéza není stanovena přímo právním předpisem a které tak přenechávají soudu, aby podle svého uvážení v každém jednotlivém případě vymezil sám hypotézu právní normy ze širokého, předem neomezeného okruhu okolností. Pro použití korektivu „dobré mravy“ zákon nestanoví, z jakých hledisek má soud vycházet; vymezení hypotézy právní normy tedy závisí v každém konkrétním případě na úvaze soudu. Použití § 3 odst. 1 obč. zák. nelze vyloučit na základě úvahy, že výkon práva, který odpovídá zákonu, je vždy v souladu s dobrými mravy (srov. např. důvody rozsudků ze dne 30. září 1998, sp. zn. 3 Cdon 51/96 a ze dne 29. května 1997, sp. zn. 2 Cdon 473/96, uveřejněných pod čísly 5/2001 a 16/1998 Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek, jakož i rozsudku ze dne 26. května 2015, sp. zn. 33 Cdo 4732/2014).

2) Dobrými mravy se rozumí souhrn společenských, kulturních a mravních norem, jež v historickém vývoji osvědčují jistou neměnnost, vystihují podstatné historické tendence, jsou sdíleny rozhodující částí společnosti a mají povahu norem základních (srov. shodně např. již rozsudek ze dne 26. června 1997, sp. zn. 3 Cdon 69/96, uveřejněný v časopise Soudní judikatura č. 8, ročník 1997, pod číslem 62).

3) Za zneužití výkonu práva lze považovat pouze takové jednání, jehož cílem není dosažení účelu a smyslu sledovaného právní normou, nýbrž které je v rozporu s ustálenými dobrými mravy vedeno přímým úmyslem způsobit jinému účastníku újmu (srov. např. rozsudek ze dne 28. června 2000 sp. zn. 21 Cdo 992/99, uveřejněný v časopise Soudní judikatura č. 11, ročník 2000, pod číslem 126).

4) Z toho, že argumentem rozporu s dobrými mravy má být odepřen výkon práva, vyplývá, že odpovídající úsudek soudu musí být podložen důkladnými skutkovými zjištěními, a že musí současně přesvědčivě dokládat, že tato zjištění dovolují – v konkrétním případě – závěr, že výkon práva je s dobrými mravy skutečně v rozporu (srov. např. důvody rozsudku ze dne 29. května 1997, sp. zn. 2 Cdon 473/96, uveřejněného pod číslem 16/1998 Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek).

5) Na základě ustanovení § 3 odst. 1 obč. zák. nelze (prostřednictvím argumentu, že výkon práva je v rozporu s dobrými mravy) konstituovat právo, které jinak z pozitivní právní úpravy nevyplývá, nýbrž lze jen omezit stávající právo (srov. opět rozsudek sp. zn. 3 Cdon 69/96 a náleží Ústavního soudu ze dne 20. prosince 1995, sp. zn. II. ÚS 190/94, uveřejněný pod číslem 87/1995 Sbírký náleží a usnesení Ústavního soudu České republiky).

6) Výkon práva může být v rozporu s dobrými mravy ve smyslu ustanovení § 3 obč. zák., i když takové jednání vzešlo z obchodního závazkového vztahu (důvody usnesení ze dne 27. června 2007, sp. zn. 29 Odo 756/2005, ve spojení s rozsudkem Krajského soudu v Ostravě ze dne 17. srpna 2004, sp. zn. 15 Co 162/2004, uveřejněným pod číslem 79/2005 Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek, k jehož závěrům se Nejvyšší soud následně přihlásil např. v rozsudku ze dne 18. února 2015, sp. zn. 25 Cdo 3419/2014).

Ke shora uvedenému srov. rovněž důvody rozsudku velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia ze dne 12. listopadu 2014, sp. zn. 31 Cdo 3931/2013, uveřejněného pod číslem 15/2015 Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek.

Nejvyšší soud dále připomíná (a respektuje) judikaturu Ústavního soudu, ve které se zdůrazňuje, že v demokratickém materiálně pojímaném právním státě (jímž je též Česká republika, srov. čl. 1 odst. 1 Ústavy), založeném na myšlence spravedlnosti, představují základní práva a svobody korektiv jak obsahu právních norem, tak i jejich interpretace a aplikace. Proto je úkolem soudce v podmínkách materiálního právního státu nalézt řešení, které by zajišťovalo maximální realizaci základních práv účastníků sporu, a není-li to možné, rozhodnout v souladu s obecnou ideou spravedlnosti, resp. dle

obecného přirozenoprávního principu (srov. nále z dne 2. listopadu 2009, sp. zn. II. ÚS 2048/09). Obecné soudy nejsou absolutně vázány doslovným zněním zákona, nýbrž se od něj smí a musí odchýlit, pokud to vyžaduje účel zákona, historie jeho vzniku, systematická souvislost nebo některý z principů, jež mají svůj základ v ústavně konformním právním řádu jako významovém celku, a povinnost soudů nalézat právo neznamena pouze vyhledávat přímé a výslovné pokyny v zákonném textu, ale též povinnost zjišťovat a formulovat, co je konkrétním právem i tam, kde jde o interpretaci abstraktních norem a ústavních zásad (srov. např. nále z dne 4. února 1997, sp. zn. Pl. ÚS 21/96).

Přitom Ústavní soud považuje za samozřejmé a určující pro nalézání práva, že vždy je nezbytné vycházet z individuálních rozměrů každého jednotlivého případu, které jsou založeny na konkrétních skutkových zjištěních. Mnohé případy a jejich specifické okolnosti mohou být značně komplikované a netypické; to však nevyvazuje obecné soudy z povinnosti udělat vše pro spravedlivé řešení z hlediska vyvážené ochrany základních práv dotčených osob. Při střetu dvou základních práv musí obecné soudy nejprve rozpoznat, která základní práva jednotlivých účastníků sporu jsou ve hře, poté, s přihlédnutím ke všem rozhodným okolnostem daného případu, musí soudy rozhodnout tak, aby, je-li to možné, zůstalo zachováno z obou základních práv co nejvíce, a není-li to možné, pak dát přednost tomu základnímu právu, v jehož prospěch svědčí obecná idea spravedlnosti (k tomu srov. nále z Ústavního soudu ze dne 7. září 2010, sp. zn. Pl. ÚS 34/09).

Potud srov. též důvody rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 26. října 2010, sp. zn. 29 Cdo 2463/2009, jakož i rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 17. prosince 2015, sp. zn. 29 Cdo 1155/2014, který byl občanskoprávním a obchodním kolegiem Nejvyššího soudu schválen dne 6. dubna 2016 k uveřejnění ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek.

Vycházejí ze shora uvedených závěrů, od nichž nemá důvod se odchýlit ani v poměrech dané věci, shledává Nejvyšší soud závěr odvolacího soudu o tom, že nebyly splněny předpoklady pro postup podle ustanovení § 3 obč. zák. (tj. odepření práva žalobce vůči žalované na zaplacení pohledávky ze smlouvy o poskytnutí peněžních prostředků), správným.

V prvé řadě Nejvyšší soud zdůrazňuje, že stav, kdy banka a její klient jsou navzájem věřiteli i dlužníky není nijak neobvyklý; naopak je zcela běžné, že má-li banka za klientem pohledávku (typicky ze smlouvy o úvěru), vede pro klienta i např. běžný účet, ze kterého klient hradí splátky úvěru (a v rozsahu výše vkladu má klient za bankou pohledávku). Je-li na majetek banky prohlášen konkurs (podle zákona o konkursu a vyrovnání), má správce konkursní podstaty banky povinnost vymáhat pohledávky banky za třetími osobami (§ 8 odst. 2 ZKV ve spojení s § 2 odst. 3 ZKV) a věřitelé banky, chtějí-li, aby jejich pohledávky za bankou byly alespoň zčásti uspokojeny, musí (s výjimkami plynoucími ze zákona o konkursu a vyrovnání) přihlásit své pohledávky do konkursního řízení (§ 20 ZKV). Přitom je zjevné, že obecně vzato je rozsah možného uspokojení pohledávky banky za jejím dlužníkem, který není v konkursu, výrazně vyšší, než rozsah možného uspokojení pohledávky klienta za bankou, na jejíž majetek byl prohlášen konkurs.

Jinými slovy, samotná okolnost, že banka vymáhá pohledávky za dlužníky, kteří jsou zároveň jejími věřiteli a u nichž je rozsah uspokojení pohledávek za bankou závislý na výsledku konkursu vedeného na majetek banky, není důvodem pro odepření výkonu práva ve smyslu ustanovení § 3 obč. zák.

Skutečnost, že se správkyně konkursní podstaty banky sama (v řízení před soudem) nedomáhala vůči žalované zaplacení pohledávky ze smlouvy o poskytnutí peněžních prostředků, nýbrž tuto pohledávku postoupila (v rámci zpeněžení podstaty – § 27 ZKV) třetí osobě, ani další změny v osobě věřitele této pohledávky (§ 524 obč. zák.) na výše uvedeném nic nemění. Žalované totiž zůstaly i po postoupení pohledávky zachovány námitky, které mohla proti pohledávce banky uplatnit v době postoupení (§ 529 odst. 1 obč. zák.); současně postoupení pohledávky nemělo vliv ani na nepřipustnost započtení

podle § 14 odst. 1 písm. i) ZKV (viz závěry formulované Nejvyšším soudem v rozsudku ze dne 31. března 2009, sp. zn. 29 Cdo 4935/2008, uveřejněném pod číslem 15/2010 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).

K tíži žalobce nelze přičítat ani skutečnost, že žalovaná do data prohlášení konkursu na majetek banky (tj. předtím, než nastaly účinky prohlášení konkursu na majetek banky) (jednostranným právním úkonem) nezapočetla pohledávku ze smlouvy o vkladu proti pohledávce ze smlouvy o poskytnutí peněžních prostředků (srov. ustanovení § 580 a násl. obč. zák. a ustanovení § 358 a násl. obč. zák.).

Argumentace žalované založená na úvaze o nerovném postavení vkladatelů (věřitelů) banky pak primárně nesměruje proti chování žalobce, který se domáhá zaplacení pohledávky ze smlouvy o poskytnutí peněžních prostředků, nýbrž proti výkladu ustanovení § 41e zákona o bankách v rozhodném znění, jak jej provedl odvolací soud (a soud dovolací v předchozím kasačním rozhodnutí), a podle něhož zmíněné ustanovení neupravuje zánik vzájemných pohledávek banky a klienta, a to ve vazbě na výši plnění, kterého se žalované dostalo od fondu. Ostatně informace o „zániku vzájemných pohledávek“ neplyne ani z dopisu fondu ze dne 22. dubna 2004 (č. l. 53), ani z listin GE Capital Bank, a. s. o vypořádání pojištěného vkladu (č. l. 50 a 51); navíc samotná žalovaná v dopise ze dne 16. dubna 2004 žádá, aby jí fond (pro případ, že je požadavek správkyně konkursní podstaty banky na zaplacení pohledávky ze smlouvy o poskytnutí peněžních prostředků oprávněný) „bezodkladně“ vyplatil „zadržované částky“.

Konečně Nejvyšší soud připomíná, že žalovaná výhradou, podle níž odvolací soud nesprávně vyhodnotil důkazy ve vztahu k „převodu a stržení příslušné částky z běžného účtu žalované na úhradu dluhu“ (ze smlouvy o poskytnutí peněžních prostředků), zpochybňuje správnost (opačného) skutkového závěru, na němž odvolací soud vybudoval své (následné) právní posouzení věci, podle něhož vzájemné závazky banky a žalované nezanikly. S tímto skutkovým závěrem v dovolacím řízení úspěšně polemizovat nelze (v podrobnostech viz shora uvedené odůvodnění přípustnosti dovolání).

Jelikož právní posouzení věci, na němž rozhodnutí odvolacího soudu spočívá a které bylo dovoláním zpochybněno, je (bez ohledu na to, zda ob stojí závěry, jež odvolací soud učinil na téma důvodů, které vedly žalovanou k uzavření smlouvy o poskytnutí finančních prostředků) správné, přičemž Nejvyšší soud neshledal ani jiné vady řízení, k jejichž existenci u přípustného dovolání přihlíží z úřední povinnosti, dovolání podle ustanovení § 243d písm. a) o. s. ř. zamítl.

zdroj: www.nsoud.cz

Právní věta - redakce.

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Koupě nemovité věci](#)
- [Nesprávný úřední postup \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Platební neschopnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Předkupní právo \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)

- [Přerušeni řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Rodinný závod \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Dědictví](#)
- [Výživné](#)
- [Valná hromada](#)
- [Ustanovení zástupce](#)
- [Náhrada škody](#)